

DUA ETMENİN USÛLÜ*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

Rabbi'srahlî sadrî, ve yessirlî emrî, vahlü'l-ukdeten min lisânî, yefkahû kavlı...

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtu ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn... Seyyidinâ ve senedinâ nebiyyir-rahmeti muhammedini'l-mustafâ... Ve âlihî, ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn ...

Emmâ ba'du fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ, ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fî'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

لَا يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي إِنْ شِئْتَ اللَّهُمَّ
ارْحَمْنِي إِنْ شِئْتَ اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي إِنْ شِئْتَ
وَلْيَعْزِمِ الْمَسْأَلَةَ فَإِنَّهُ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ وَلَا مُكْرَهَ لَهُ

(مالك، حم.خ.م.د.ت.ه. ع.ن أبي هريرة)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

RE. 490/1 (*Lâ yekûlenne ehadüküm: Allâhümme'ğfirlî in şî'te, allahümme'rhamnî in şî'te, allahümme'rzuknî in şî'te, ve'l-ya'zimi'l-mes'elete, feinnehu yef'alu mâ yeşâû, ve lâ mükrihe lehû.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi dünya ve ahirette üzerinize olsun... Rabbimiz Teâlâ ibadetlerinizi kabul eyleyip rızasına uygun dileklerinizi, muradlarınızı ihsan eylesin...

Peygamberimiz, efendimiz, rehberimiz, numûne-i imtisâlimiz, başımızın tacı Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin mübarek hadislerinden bir demet okuyup dinlemek üzere toplandık. Çünkü Allah-u Teâlâ Hazretleri bid'at sahibinin hiçbir ibadetini kabul etmez. Yol Peygamber Efendimiz'in yoludur. Ancak ona uyanlar felâh bulur. Bu hadisleri öğreneceğiz ve ümmetin şaşırdığı şu devrede Peygamber Efendimiz'in sünnetine sımsıkı yapışıp, şehidlerden yüksek derece alanların arasına Rabbimizin lütfuyla inşallah katılmaya niyet edeceğiz, çalışacağız.

Bu hadîs-i şeriflerin okunmasına başlamadan önce Peygamber Efendimiz'e sevgimizin, saygımızın, bağlılığımızın, ümmetliğimizin bir nişânesi olmak üzere, ruh-i pâkine acizâne bir hediye-i Kur'aniyye olsun diye ve onun cümle âlinin, ashabının, etbâının ve ahlâbının; kıyamete kadar kendisine güzel tarzda ittibâ edeceklerin; Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri

olan sâdât ve meşâyih-i turuk-i aliyyemizin ruhlarına hediye olsun diye;

İnsanlara şükretmeyen Allah’a şükretmesini hiç bilemez. Bu beldeleri canlarını ortaya koyup çarpışarak, Allah yolunda cihad ederek fethetmiş olan fatihlerin, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin, muvahhid askerlerin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu hadîs-i şerifleri yazıp, toplayıp, rivayet eden bütün âlimlerin, râvilerin ruhlarına hediye olsun diye; kendisinden feyz aldığımız hocalarımızın, şu kitabı yazan Gümüşhaneli Efendimizin, Mehmed Zahid-i Bursevî Hocamızın, diğer üstadlarımızın ruhlarına hediye olsun diye;

Cümle hayır sahiplerinin ve şu caminin bânisi İskender Paşa’nın; bunu tekrar tekrar tamir eden, tevsî eden, tecdid edenlerin, imarına yardımcı olanların geçmişlerinin ruhları için;

Uzaktan ve yakından Peygamber Efendimiz’e bağlılığından, hadîs-i şerîflere sevgisinden ve kardeşlik duygularından dolayı şu camiye toplanıp gelen siz kardeşlerimizin ahirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhlarına hediye olsun diye;

Biz yaşayan müslümlar da Rabbimizin rızasına uygun yaşayalım, Peygamber Efendimiz’in sünnetine uyalım, Rabbimizin rızasına erelim, Peygamber Efendimiz’in şefaatine nail olalım, ahirette ona komşu olalım diye buyurun bir Fâtiha, üç İhlâs-ı şerif okuyalım, öyle başlayalım:

.....

a. Dua Ederken Kesin İsteyin!

Okuduğumuz hadîs-i şerîfler Gümüşhaneli Ahmed Ziyaeddin Efendi Hazretleri hocamızın te'lif ettiği Râmûzü'l-Ehâdîs isimli hadis kitabının 490. sayfasındadır. Metnini tahkik etmek isteyen meraklı ilim sever kardeşlerimiz oradan takip edebilirler.

İbn-i Mâce'nin ve diğer sahih hadis kitaplarının, Buhârî'nin, Müslim'in ve sairenin Ebû Hüreyre RA'dan rivayet ettiğine göre, Peygamber SAS Hazretleri şöyle buyurmuş:¹

لَا يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي إِنْ شِئْتَ اللَّهُمَّ
ارْحَمْنِي إِنْ شِئْتَ اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي إِنْ شِئْتَ
وَلْيَعْزِمِ الْمَسْأَلَةَ فَإِنَّهُ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ وَلَا مُكْرَهَ لَهُ

(مالك، حم.خ.م.د.ت.ه. عن أبي هريرة)

RE. 490/1 (*Lâ yekûlenne ehadüküm: Allâhümme'ğfirlî in şî'te, allahümme'rhamnî in şî'te, allahümme'rzuknî in şî'te, ve'l-ya'zimi'l-mes'elete, feinnehu yef'alu mâ yeşâû, ve lâ mükrihe lehû.*)

(*Lâ yekûlenne ehadüküm*) “Sizden biriniz sakın ha, aslâ şu tarzda dua etmesin...”

¹ Buhari, Sahih, c.XIX, s.414, no:5864; Müslim, Sahih, c.XIII, s.176, no:4839; Tirmizî, Sünen, c.XI, s.402, no:3419; Ebû Dâvud, Sünen, c.IV, s.282, no:1268; İbn-i Mâce, Sünen, c.XI, s.312, no:3844; Ahmed ibn-i Hanbel, Müsned, c.II, s.463, no:9969; Taberânî, Mu'cemü'l-Evsat, c.II, s.292, no:2017; İmam Mâlik, Müsnedü'l-Muvatta', c.I, s.162, no:532; Taberânî, Dua, c.I, s.40, no:63; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.94, no:3298; Câmiü'l-Ehâdîs, c.XVII, s.234, no:18041.

Duanın şeklini öğretiyor Peygamber Efendimiz, sözlerini öğretiyor. Nasıl etmesin?

(*Allàhümme'ğfirlî in şî'te*) “Yâ Rabbi, istersen beni mağfiret et... (*Allàhümme'rhamnî in şî'te*) Yâ Rabbi, istersen bana rahmetini ihsan et... (*Allàhümme'rzuknî in şî'te*) Yâ Rabbi, dilersen beni rızıklandır, istersen bana rızıklar ihsan et...” demesin! Dikkat edin, böyle demesin!

Sübhànallah, neresinde bir kusur var? Neresinde bir sakat var? İsteyişin kusuru nerede?

“—İstersen...” şartında...

“—İstersen bana şöyle yap, istersen bana böyle yap!” demesin. Söyleyeceği sözü açıkça söylesin, dileğini ortaya koysun. (*Felya'zimi'l-mes'elete*) “Dileğini açıkça söylesin!”

“—Yâ Rabbi, benim rızka ihtiyacım var, rızık ver bana. Yâ Rabbi, benim rahmetine ihtiyacım var, bana merhamet et, beni affeyle, mağfiret eyle.” desin yapışsın kapının koluna, sımsıkı yapışsın. “Affolmadan gitmem yâ Rabbi.” desin, azimli olsun. İsteddiği şeyi kuvvetli istesin.

Çünkü kim Allah'ı zorlayabilir? Zaten o dilemeden, istemeden ona bir şeyi yaptırmak mümkün mü? O istemezse, ona kim istetecek? Kàdir-i Mutlak...

يَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ

(إبراهيم: ٢٧)

(*Yef'alu'llàhu mâ yeşâü*) “Allah dilediğini yapar.” (İbrâhim, 14/27)

يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ

(المائدة: ١)

(Yahkümü mâ yürîd) “Allah dilediğine hükmeder.” (Mâide, 5/1)

Dilediğine hükmeder, dilediğini yapar, kimse gık diyemez. Hele bir desin... Hocam diyorlar dışarıda, derler ama Allahu Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri bu dünyayı imtihan dünyası yaptığından kepezelere serbestlik vermiş de ondan diyorlar. Allah'ın verdiği müsaadeyle serbest oldukları için diyorlar, dedirtmez istese...

Tanıdıklarımızın, dostlarımızın, düşmanlarımızın, insanların başına geliyor, sağ tarafına felç inmiş, kolunu kaldıramıyor, sübhànallah! Parmagını kıpırdatamıyor, sübhànallah! Gözünü açıp kapayamıyor, kırpamıyor. Ağzı yamulmuş, konuşamıyor. Dili dönmüyor...

Neden? Allah felci indirdi, konuşma kabiliyetini aldı da ondan... Buyurun bakalım, ey cihanın meşhur doktorları toplanın, hadi bu adama yardım edin de gözünü kırpsın bakalım. Üst göz kapağından ben tutarım, alt göz kapağından sen tutarsın, açıp kapatalım, gözünü kırptı. Hayır öyle değil, kendisi kırpacak, hadi bakalım!

Hakk'ın emri olmaz ise, sanma bir çöp deprenir.

Bir yaprak yerinden kıpırdamaz Allah'ın emri olmayınca. Allah istemeyince bir şey olmaz. İsteyince:

إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

(يس: ٨٢)

(*Innemâ emruhû izâ erâde şey'en en yekûle lehû kün feyekûn*) “O bir şeyin olmasını istediği zaman ol der, onun planladığı şekilde o iş öyle olur.” (Yâsin, 36/82)

Allah bir şeyin olmasını murad edince ‘ol’ der, hemen olur! İsterse olmasın. Ol dediği şey isterse olmasın.

İstemeye ne hakkı var, ne haddi var? Allah-u Teâlâ Hazretleri Kâdir-i Mutlak, Melîk-i Muktedir, gücü, kuvveti sonsuz, hiçbir şeyle mukayese etmeye lüzum yok. Her şeyi dilediğini yapar, her türlü gücün kuvvetin sahibi...

(*Ve lâ mükrihe lehû*) “Hiçbir şey onun başına dikilip de onu icbar edemez.”

İnsanın en büyük ihtimamı, dikkati bu noktada toplanacak; Allah her şeye kâdirdir, ben de onun kuluyum; isterim, benim işim istemek. Onun işi de vermek...

“—Yâ Rabbi, ben kulum!”

يَا رَبِّ أَنْتَ الرَّبُّ وَ أَنَا الْعَبْدُ وَأَنْتَ الْمَالِكُ
وَأَنَا الْمَمْلُوكُ وَأَنْتَ الرَّزَّاقُ وَأَنَا الْمَرْزُوقُ

(*Yâ rabbi, ente'r-rabbu ve ene'l-abdü*) “Ey Rabbim, sen Rabsin, ben senin kulunum! (*Ve ente'l-mâlikü ve ene'l-memlûk*) Sen mâliksin ben kölenim senin, kulunum. (*Ve ente'l-hâliku ve ene'l-mahlûk*) Sen yaratansın ben yaratılmışım.

(*Ve ente'r-râziku ve ene'l- merzûk*) “Sen rızık verensin, ben rızkını yiyenim.”

Senin sofrandan, senin nimetlerinden doğduğum zamandan beri, doğmadığım zamandan beri... Anamın karnında anamın kanıyla besledin, doğduktan sonra sütüyle besledin. Cümle cihanı benim hizmetime verdin Yâ Rabbi!

Bulutlar koşturur, rüzgarlar bulutları ittirir, yağmurlar dağların yukarısından yağar, güneş çıkar ısıtır, yerden tohum çatlar, bitkiler çıkar, ağaçlar, yapraklar, çiçekler, otlar, böcekler... Hepsi insanın hizmetinde... Hepsi mûtî, hepsi Allah-u Teâlâ Hazretlerinin emrine münkâd...

“—Güneş yarın takvimin yazdığı zamanda doğmayacakmış.”

“—Ya ne olacak hocam?”

“—Yarın biraz keyfi yokmuş, rahatsızmış, biraz geç doğacak.”

“—Yâ hocam, şaka mı yapıyorsun? Yoksa aklını mı kaçırdın?”

Güneş mecbur o saatte doğacak. Neden? Kânûn-ı ilâhî öyle konmuş, kendi felekinde yüzerek, kendi yörüngesini çizerek mecburen o saatte doğacak. O onu yapmakla mükellef.

Güneş Allah'ın dediğini yapmaya mecbur, mükellef de sen kendini ne sanıyorsun? Küçük dağları sen mi yarattın? Sen kendini bir şey mi sanıyorsun? Sen de onun gibi âcizsin. Sen de Allah istemediği zaman elini kaldıramazsın, gözünü kırpamazsın, duyamazsın, işitemezsin, hatta isteyemezsin.

“—İstediğimi yaparım...”

Güzel, gel buraya kepaze! Gel bakalım ne diyor bu Kur’ân-ı Kerîm’de Allah-u Teâlâ Hazretleri. Bak filozoflar diz çökmüşler bu ayetin karşısında, filozof diz çökmüş, tamam, pes demiş:

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ

(الانسان: ۲۰)

(*Ve mâ teşâûne illâ en yeşâa’llâh*) “Allah dilemeyince siz dileyemezsiniz.” (İnsan, 76/30)

Hadi bakalım Allah’ın dilemediği bir zamanda sen bir şeyi iste, düşün.

“—Hatırıma gelmedi yâ, tuh...”

Gelmez, Allah hatırına getirmeyince gelmez. Hiç o tarafını düşünmedim işin. Allah düşündürmeyince düşündürmez.

Mûsa AS Yûşa AS’a diyor ki:

“—Bu balık bu sepetten gittiği zaman haber ver.”

Ama Allah unutturuyor, haber vermiyor.

Yusuf AS zindandaki arkadaşına diyor ki:

“—Hükümdarının yanına gittiğin zaman benim mazlumluğumu anlat!”

Ama Allah unutturuyor.

فَلَبِثَ فِي السِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ

(يوسف: ۴۲)

(*Felebise fi's-sicni bid'a sinîn*) “Dolayısıyla Yusuf AS, birkaç sene daha zindanda kaldı. (Yusuf, 12/42)

Senelerce daha zindanda kalıyor Yusuf AS...

“—Yardım kimden istenir?”

Onu sormaya ne lüzum var hocam, günde kırk defa söylüyoruz;

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

(الفاتحة: هـ)

(*İyyâke na'bûdü ve iyyâke nestaîn*) “ Yâ Rabbi, ancak sana ibadet ederiz ve sadece senden yardım bekleriz.” (Fâtiha, 1/5)

Ama hepimiz yalancıyız! Camiler dolusu, cihanlar dolusu, ülkeler dolusu, bir sürü sahtekâr, yalancıyız. Ancak sana ibadet ederiz diyoruz, ancak senden yardım istiyoruz diyoruz, sözünün eri kaç tane babayiğit var? Kimisi paranın kulu, kimisi kadının kulu, kimisi mevkiin kulu, kimisi makamın kulu, kimisi şöhretin kulu, kimisi nefsinin karşısına geçmiş emret nefsim, emret nefsim, emret nefsim senin emrindeyim diyor. Kaç tane var Allah'ın has kulu ki;

“—Yâ Rabbi ne dersen, hoşuma gitse de gitmese de senin emrine tâbiyim, ancak sana ibadet ederim, ancak senden yardım dilerim...”

Kapı kapı dolaşır millet...

Ne yapmış ârifin birisi?

Bakalım, Allah tevekkül edenlere istediğini ihsan ediyormuş, bakalım öyle olacak mı demiş,

yanına yemek almamış, içecek almamış, su almamış, çöle çıkmış. demiş ki:

“—Balla kaymaktan başka bir şey de almam!”

Yanında yiyecek yok, içecek yok, çıkmış Irak’ın veya Suriye’nin veya Suudi Arabistan’ın çölüne. Yürümüş, yürümüş, yürümüş... Güneş de tepesinde, altında kum tepeleri, bitmez tükenmez şeyler, yığılmış kalmış bir kenara.

En son anda düşünmeye başlamış ki ya ben hata ettim galiba, yanıma torba almadım, tulum almadım, yiyecek almadım, içecek almadım, yanlış iş yaptım galiba, güneş tepeme geçti, öleceğim burada açlıktan... Etrafta köy yok, ev yok, insan yok, ağaç yok, çiçek yok, böcek yok... Ben burada öleceğim galiba demiş.

Ama Allah imtihan edilmez, biz kuluz, imtihan olan biziz, Allah- u Teâlâ Hazretleri’ni imtihan etmek edepsizliktir, edilmez ama o arifin gönlüne düşmüş.

Ayet-i kerimede bildiriliyor ki:

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَى
قَالَ أَوْلَمْ تُؤْمِنُ قَالَ بَلَىٰ وَلَكِنْ لِيَطْمَئِنَّ قُلُوبُ

(البقرة: ٢٦)

(*Ve iz kàle ibrâhîmü rabbî erinî keyfe tuhyi’l-mevtâ*) “İbrâhim AS Rabbine: ‘Ey Rabbim! Ölüyü nasıl dirilttiğini bana göster!’ demişti.

(*Kàle eve lem tü’minü*) Rabbi ona: ‘İnancın yok mu ya İbrahim, inanmadın mı?’ dedi.

(Kàle belâ ve lâkin li-yatmeinne kalbî)
İbrahim: ‘Değil Yâ Rabbi, inancım tam, elbette şey yaparım ama görüp de gönlüm mutmain olsun istiyorum. Misalini görmek istiyorum.’ dedi.” (Bakara, 2/260)

Kıvranıyor yâni insan. Evet, elbette ölüyü diriltir Allah, ama bir misalini görmek istiyorum, dediği gibi, o mübarek de demek ki ârif kul, tevekkül denemek, öğrenmek istemiş kendi nefesine. Yanına hiçbir şey almamış Allah’a tevekkül etmiş. Allah Rezzak’tır, elbette benim rızkımı verir, gönderir diye çıkmış çöle, düşmüş kuma ölecek. Zâhir gözüyle bakarken ölecek ama Allah kullarına boş ve bâtıl şeyleri emretmez. Tevekkül edeni Allah yolda koymaz. Allah’a inansın, Rezzaklığını bilsin, ona dayansın. Ondan sonra da o kul açıkta kalsın; olmaz, olmaz!

O kul bir de şart koymuş, naz makamı derler buna. Bazı kullar nazlı oluyor, niyaz makamını geçiyor, naz makamına geliyor. Bir de naz yapmış; balla kaymak ver ağzıma, başka şeyle açmam!

Yahu çölde balı nereden bulalım, kaymağı nerden bulalım? Gelip yardım etmek istesek sana helikopterle balı kaymağı nereden bulacağız? Düşmüş kumlara... Olacak bu ya, her şeyi takdir eden Allah-u Teâlâ Hazretleri, ileride kervan geçiyor, kervandan birisi ötekisine, devenin üstünde sallana sallana, löngüdük löngüdük giderken diyor ki:

“—Yahu ileride bir karaltı gördüm, insana benziyordu.”

Arkadaşı diyor ki:

“—Buralarda hiç ev köy yoktur, burası ıssız ve yaban çöldür. Burada insan yaşamaz. Buraya işte 15-16 saat yürüyüp geçeceğiz, burada hayat olmaz. İnsan nerde, kilometrelerce uzaktadır buralardan, meskûn mahaller, insan olmaz.”

“—Yok, iki ayağı üstünde yürüyor gibiydi.” diyor.

“—Canım başka mahlûk görmüşsündür.”

“—Hayır, insandı!” diyor.

İş iddiaya girince peki, gidelim demişler, o tarafa doğru bağırarak bir taraftan gidiyorlar. Bu sefer bağirtiyı bu adam duyunca, bu tevekkülü denemek isteyen, yıkılan, yere dermansızlıktan çöken adam duyunca demiş ki:

“—Hadi gene insanlar yardımına geliyor, halbuki ben Allah’tan yardım istiyordum, gene insanlar yardımına geliyor.”

Susmuş. “Ben buradayım, yıkıldım, dermanım kalmadı, gelin beni kurtarın!” demiyor. Ben insanlardan yardım istemedim, Allah’tan istedim dediği gibi...

Hani Cebrail AS gelmiş de:

“—Ya İbrâhim, seni ateşten kurtarayım!” demiş;

“—Rabbim beni görmüyor mu, sen çekil aradan...” dediği gibi.

Ses çıkartmamış ama oralara gelmişler, ayak izlerinden bulmuşlar, bakmışlar ki bir adam yerde yatıyor. “Vah!” demiş bir tanesi ötekisine, “Bunu güneş çarpmış.” demiş.

“—Nedir çare, ilaç?”

“—Ağına yağ ve bal damlatmak lâzım!”

Kervana koşmuşlar, tereyağı zaten erir sıcakta, yağı balı getirmişler kaşıkla... Adam böyle mahsustan duruyor, ses çıkartmıyor. Çevirmişler, gene ses çıkartmıyor. Kaşığı zorla ağına sokmuşlar. Yağı balı damlatırken tadını alınca yağın balın, “*Eşhedü en lâ ilâhe illa’llah*” diye kalkmış. Şehadet ederim ki sen Rabbimsin, Hâlikımsın, her şeye kâdirsin, haktır, gerçektir sözün... Bak ben, “Yağla baldan gayrı şeye ağızımı açmayacağım dedim, onu bile burada gönderdin!” demiş. İşte öyle oluyor diye.

Muhterem kardeşlerim!

Bu maceralar sadece tarih kitaplarında değildir. Bu her insanın ömründe geçer. İnsan Allah’a kul olursa, her tarafı ibret görür. Ama kör olursa görmez, körün gözünün görmemesinden ne yapalım, ne diyelim? Kör olursa görmez. Ters çalıştırırса mantığını görmez. Tersine çalıştırırса, inat ederse o zaman görmez. Onun için şimdi Rabbimize istemem mi diyeceğiz? Bizi küçükten beri besleyen, varlığı veren, rızkı veren, büyüten yetiştiren o...

Her şeyimizi isteyeceğiz ama küçük şeyleri istemek ayıp olmaz mı? O yüksek makamı işgal etmek olmaz mı? Belki böyle bir şey edeben düşünülebilirdi ama Peygamber Efendimiz meraklanmayalım diye açıklamış:

“—Ayakkabınızın bağcığı bile kopsa Allah’tan isteyin!” diyor Peygamber Efendimiz.

Küçük büyük demeyin, Allah’tan isteyin! Küçük bir şey bile olsa Allah’tan isteyin. Onun için

Allah’a elimizi açacağız, gözümüzü yumacağız, cân u gönülden dua etmeyi öğreneceğiz. Her zaman, her yerde, dâima, her müşkül işimizde Allah-u Teâlâ Hazretlerine dayanmayı, ondan istemeyi öğreneceğiz.

İyi Müslümanlık lafla değildir, işledir, fiilledir, hareketledir. Kavukla cübbeyle değildir, sakalla bıyıkla değildir; kalbin temizliğiyledir. Onun için kulluğumuzu bilelim!

Biz kuluz, biz isteriz. Bizim işimiz istemek, O da Rab’dir, Hâlıkımız’dır, o da ihsan eder. Onun şânı odur, onun şânına o yakışır, bizim şânımıza da yokluk yakışır. Yokluk, hiçlik, tevâzu, mahviyet, haddini bilmek, edebini takınmak, edebini takınmak, edebini takınmak...

Edeple, insan edebini takınırsa ilerler. Dünya hayatında ilerler, tasavvufta ilerler, yüksek makamlara çıkar, dereceler alır, cennette yüksek makamları bulur. Edepsiz olursa her türlü şeyden mahrum kalır.

Birçok kimse müslüman, kimse İslâm’ın inceliklerini bilmiyor. İslâm’ı kendine göre yorumluyor. Kendi kısır dünyasıyla, yanlış bilgisiyle, Batıdan alma yarım yamalak aktarma küfür ve inkâr ve materyalizm ve dinsizlik fikirleriyle doldurulmuş kültürüyle yorumlamaya çalışıyor. İslâm’ın özünü bilmiyor. Allah-u Teâlâ Hazretleri buyurmuyor mu:

وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَمَا كُنْتُمْ

(الحديد: ٤)

(*Vehüve meaküm eyne mâ küntüm*) “Nerede olsanız Allah-u Teâlâ Hazretleri sizin yanınızda; her yaptığınızı görüyor, her yaptığınızı biliyor.” (Hadîd, 57/4)

“—Böyle buyurmuyor mu?”

Böyle buyuruyor.

“—Pekiye Esmâ-i Hüsnâ’sından birisi ez-Zâhir değil mi?”

Zâhir, âşikâr. Allah’ın isimlerinden birisi *Zâhir*.

“—Bir tanesi Mübîn değil mi? Bir tanesi Nûr değil mi?”

Niye görmüyorsun?

“—Allah-u Teâlâ Hazretleri sana yalvaracak mı?”

Sen Allah’a yalvaracaksın, sen arayacaksın. O sana senden yakın, sen ondan fersah fersah uzakta! O seni cennetine çağırıyor, sen cehennemine doğru kaçıyorsun! O sana itaati emrediyor, sen isyanda koşuyorsun! O zaman göremezsin. Burnunun ucunu göremezsin. İnsan gaflette oldu mu, burnunun ucunu görmez, uçuruma yuvarlanır. Gaflette olmayacak. Gözünü açtı mı da görür.

Bir kardeşimiz vardı Ankara’da cami cemaatinden;

“—Yahu ben bunlara acıyorum. Niye görmüyorlar? Bu kadar okumuşlar, görmüyorlar.” diyor.

Allah gözünün perdesini açmış, gerçekleri anlamış, içi dolmuş imân-ı kâmil ile, yakîn-i sâdık ile;

“—Ya ben bunlara acıyorum bunlar nasıl hacı, nasıl hoca, nasıl müftü, nasıl alim?” diyor.

Hemen Allah canını alıverdi. Çünkü bu taraftan aşk galeyan edince bunda sabır kalmıyor, onda tahammül kalmıyor. Haydi, *innâ li'llâhi ve innâ ileyhi râci'ûn*, göçüyor o zaman.

“—Al yâ Rabbi canımı, tahammülüm kalmadı ayrılığa...” diyor, oluyor o zaman şey.

Allah bize imanın güzel lezzetini tattırsın. Ona kulluğumuzu bildirsin.

b. Dua İbadetin Ta Kendisidir.

Dua nedir?

“—Dua, ibadetin sonunda, ver benim ücretimi mi demektir?”

Hayır, dua ibadettir. Dua ibadetin kendisidir. Dua bizatihi ibadettir.

“—Namaz nedir?”

“—İbadet...”

“—Oruç nedir?”

“—İbadet...”

“—Hac nedir?”

“—İbadet...”

Dua da ibadettir.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²

الدُّعَاءُ هُوَ الْعِبَادَةُ

حم . ش . خ . فى الأدب ، ت . حسن صحيح ، ن . ه . ح . ب . ك . هب . عن النعمان بن بشير؛ ع . ض . عن (البراء)

RE. 207/9 (*Ed-duàü hüve'l-ibâdetü*) “Dua ibadetin kendisidir.”

Başka bir hadis-i şerifinde de buyurmuş ki:³

الدُّعَاءُ مَخُّ الْعِبَادَةِ

(ت . عن انس)

² Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.76, no:1479; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.211, no:2969; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1258, no:3828; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.267, no:18378; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.249, no:714; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.667, no:1802; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.208, no:1041; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.37, no:1105; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.450, no:11464; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.21, no:29167; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.485, no:3243; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.108, no:801; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.492; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.51, no:29; Abdullah ibn-i Mübarek, *Müsned*, c.I, s.74; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.279, no:6719; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXXII, s.307, no:7081; Ubû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.120; Nu'man ibn-i Beşîr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.62, no:3113, 3151; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.403, no:1295; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIII, s.3, no:12416.

³ Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.220, no:3293; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.293, no:3196; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.224, no:3087; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.62, no:3114; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.413, no:1294; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIII, s.2, no:12413.

(*Ed-duâü muhhu'l-ibâdeh*) “Dua, ibadetin ta kendisidir, özüdür, can damarıdır, canıdır.”

Onun için Allah’a münacaatı, dua etmeyi, bağlanmayı, istemeyi öğrenelim! İstemenin de usûlünü öğrenelim! Bakın, Fâtiha’da istemenin usûlünü bize Allah-u Teâlâ Hazretleri öğretmiş. Allah’ın adıyla başlıyoruz:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(*Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm*) “Rahman ve Rahîm Allah’ın adıyla...”

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

(الفاتحة: ١)

(*El-hamdü li’llâhi rabbi’l-âlemîn*) “Övmek, övülmek, her türlü müsbet sıfatlar Allah’ındır.” (Fâtiha, 1/1)

Her türlü kemâlât Allah’ındır. Hamd onundur. O Rahmân’dır, Rahîm’dır. Dünyada da ahirette de nimetlerini ihsan ediyor. Dünyada kullarına, kâfire bile veriyor, münkire bile veriyor, komüniste, dinsize, putpereste, Hindu’ya veriyor, öküze tapana veriyor.

Birisi gazetede başlığı vardı;

“—Ben şeytana tapıyorum...”

Cehenneme kadar...

“—Şeytana tapanlar var kardeşlerim.”

Gülüyorsunuz. Şeytana tapanlar var.

“—Nerede?”

Türkiye’de...

“—Hocam mecâzî mânaya mı söylüyorsunuz, hakikî mânaya mı söylüyorsunuz? Hani bazı insanlar şeytanın emrini tutar, onun yolunda gider, o mânaya mı?”

O mânaya zaten çok kimse şeytana tapıyor. Nefsine tapan, paraya tapan, şeytana tapan o ayrı... Bizzat şeytana tapınan var. Şeytana tapınıyorlar! Şeytana sen lânet falan dedin mi kızıyorlar. Bir taife var, Yezîdî denen bir taife var, şeytana tapıyor.

Hindistan’da bir taife var, çok affedersiniz, küfrün insanı ne kadar alçak derecelere düşürdüğünü belirtmek için söylüyorum; tenasül uzuvlarına tapıyor.

Tevbe estağfiru’llah, tevbe yâ Rabbi, tevbe yâ Rabbi! Aman yâ Rabbi, insanların bu ilâhî nurdan mahrum, kâsır ve bîçare ve zalim ve küstah akıllarından illallah yâ Rabbi! Tenasül uzvuna tapıyor.

“—Başka?”

Öküze tapıyor. ‘Mö’ diye o karşıdan geldi mi, bu da buradan eğiliyor. Putu geliyor. Tevbe...

Ya biz bunu keseriz, derisini yüzeriz, üstünde tepiniriz, pabuç yaparız, bu mu senin tapındığın? Kızıyor, sen benim tapındığımı ne diye şey yaptın? Ya benim sana kızmaya hakkım var, sen ona niye tapınıyorsun? Allah’ın âciz bir mahlûku.

Onun için aklına güvenme, aklına güvenme!

“—Neye güveneyim?”

Peygamber Efendimiz'in terbiyesine güven, ona dayan, ona gel, yoksa gerçeği bulamazsın.

“—Hocam ben filozofum, Aristo'yu bilirim, Eflatun'u bilirim... Sadece ilk çağ felsefesini okumadım, orta çağ felsefesini de okudum, Descartes'i da bilirim, ondan sonra yeniçağ felsefesini de okudum, yakınçağ felsefesini de okudum, egzistansiyalizmi de bilirim, şunu da bilirim, bunu da bilirim...”

Ne olacak? Ne bilersen bil, onların hepsi emeklemedir. Emeklemedir. Şöyle biraz emekliyor insanoğlu, gerçeği arıyor. Ama nasıl arıyor? Küstahça arıyor. Peygamberlere sırtını dönmüş öyle arıyor. Bulamaz.

Bana Ankara'da birisi geldi, adımı vermişler, bir Es'ad Hoca var demişler, işte nasıl söyledilerse, bizim fakülteye geldi;

“—Sizinle görüşmek istiyorum.” dedi.

Baktım sakın sakın konuşan bir kimse.

“—Oturabilir miyim?” dedi.

“—Otur.” dedim karşıma oturdu.

Sakin, dengeli, ölçülü şey gibi böyle, judocu, karateci, karşısındakini kollar gibi dengeli bir kimse oturdu karşıma.

Baktım bir pabucu bir başka, bir pabucu bir başka, pabuçları farklı. Kıyafete önem vermiyor ama dengeli, deli gibi değil, feveran etmiyor.

“—Peki, buyurun, nedir isteğiniz?”

“—Ben transandantal meditasyon yapıyorum.” dedi.

Transandantal meditasyon yapıyormuş. Pekâlâ, aşkın, insanın şuurunun ötesindeki derinliklere böyle vecd ve istiğrak yoluyla dalarak derin bir konsantre olma hâlini yaşayıp böyle rûhî tecrübeler yapıyormuş.

“—Bana yardım edebilir misiniz?” dedi. Dedim ki:

“—Sen inanç bakımından Allah’a CC ve Peygamberimiz Muhammed-i Mustafâ’ya inanıyor musun?”

Anladım adamın maksadını...

“—İnanıyor musun?”

“—İnanmıyorum.” dedi.

Peygamberlere sırt çevirmiş, hakikatı bulacak, benden de yardım isteyecek. Yağma Hasan’ın böreği... Öyle şey olur mu?

Ben dedim ki:

“—Sana zırnık yardım etmem!”

Zırnık yardım etmem, çünkü nâehle ilim öğretmek ilme zulümdür.

Ehil olmayan bir insana ilim öğretirsen, ilme zulümdür. İstismar eder, gelir senden ilmi alır, öbür tarafta dünyalık, etrafında adam toplamak, bilmem nelik taslamak peşinde koşar. Bilmez ki din tevâzudur, bilmez ki din tevekküldür, bilmez ki din daha başka şeylerdir. Dünyalığının peşindedir o, mevki peşindedir, hayal peşindedir, vehim peşindedir, o bir şey elde edemez.

Dedim:

“—Ben sana zırnık yardım etmem!”

İstediği kadar dolaşsın, filozofların hepsi dolaşıp dolaşıp durmuşlardır. Bostan kuyusunun etrafında gözleri bağlı eşek de çok dolaştı. O da çok dolaştı faydalı olmadı mı dolaşması? Oldu, bostan kuyusundan sular çıktı, bizim patlıcanlar, domatesler sulandı, o kadar. Başka bir faydası olmaz.

İnsan gerçeği bulmak istiyorsa gelsin, Peygamber Efendimiz âhir zaman peygamberidir, ona tâbi olsun. Bak hadisleri okusun, her birisi pırlanta... Bir tanesi insanın saadetine yeter. Bir tanesini okudu mu; “Yâ Rabbi çok şükür, ne güzel!” Geçen hafta okuduk, nasıl içim rahatladı... Allah bid’at ehlinin namazını, orucunu, haccını, umresini, ibadetini, taatini, farzını, nafilisini, bedelini, fidyelerini, hiçbir şeyini kabul etmez. Ne güzel söylemiş, ne güzel söylemiş...”

Tâbi olacaksınız, Peygamber SAS Efendimiz’e tâbi olacaksınız. O ümmî Peygamber’e tâbi olacaksınız. Ümmî ama;

أَدَّبَنِي رَبِّي فَأَحْسَنَ تَأْدِيبِي

(*Eddebenî rabbî feahsene te’dîbî*) “Beni Rabbim terbiye eyledi ve çok güzel yaptı terbiyemi...” buyuruyor.

Allah-u Teâlâ Hazretleri anasını aldı, babasını aldı, kendisi terbiye etmek için... Yetim ama dürr-i yetîm, müstesna bir insan... O hiç kitap okumadı, hiçbir öğretmenin önünde diz çökmedi ama Cebrail’le Allah-u Teâlâ Hazretleri bilgileri gönderdi, öğretti. Cebrail’le, vahiyle, başka

vahiy çeşitleriyle öğretti. Onun için ona kul olacağız, yani Allah’a kul olacağız. Peygamber Efendimiz’e ittiba edin, edebi ondan öğrenin, dediği için Peygamber Efendimiz’e bağlanacağız. Onun elçisi olduğu için.

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ
وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

(آل عمران: ۳۱)

(*Kul in küntüm tuhibbûna’llàhe fe’ttebiùni yuhbibkümü’llàh*) “De ki: Eğer siz Allah’ı seviyorsanız, bana tâbi olunuz, bana uyunuz ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri de sizi sevsin; (*ve yağfirleküm zunûbeküm va’llàhu gafûrun rahîm*) ve günahlarınızı afv ü mağfiret eylesin... Allah gafurdur ve rahimdir.” (Âl-i İmran, 3/31)

Bunu anlatamıyoruz insanlara... Anlatıyoruz da bilmiyorum neler dönüyor arkada...

Allah-u Teâlâ Kur’ân-ı Kerîm’de buyuruyor ki

“—De ki: Eğer siz Allah’ı seviyorsanız, bana tâbi olunuz, bana uyunuz ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri de sizi sevsin.”

Çünkü bazı insanlar var, ben Allah’ı seviyorum iddiasında, öyle sanıyor, şeytan onu öyle aldatıyor. Soruyorsunuz:

“—Sen nedin? Yani ateist misin?”

“—Ateist değilim.”

Ateist, Allah’ı da kabul etmemek, tam münkir demek. “O derecede değilim, ateist değilim.”

diyor. Bazıları onu bir hüner sanıyor. Sanki Allah’a inanmasını minnet edecek başımıza kakacak:

“—Allah’a inanıyorum ya...”

O zaman gel, başımıza bir balyoz vur, iyi ki inanmışsın.

Yetmez. Allah’a inandıysan elçisinin sözünü dinle. Onun elçisi var...

“—De ki ey Rasûlüm, onlara söyle, bildir: Eğer Allah’ı sevmek iddiasında iseler, seviyorlarsa, sana tâbî olsunlar.”

Peygamber Efendimiz’e tâbî olacağız.

Peygamber Efendimiz logaritma bilir miydi? Fizik bilir miydi? Uzay bilgisi bilir miydi? Kimya bilir miydi? Allah’ın bildirdiği her şeyi bilirdi, bildi ve söyledi. Kıyametin ahvalinden de söyledi, geçmişin ahvalinden de söyledi. Gerekli olanları söyledi. Sordukları sorulara, imtihan için sordukları her soruya da cevabı da verdi. Sen o zaman sorsaydın logaritmaya da cevabını alırdın, susar kalırdın. Ama onlar matematiğin bir dalı, fiziğin bir dalı, falancanın bir dalı. Genel meseleye gel, sadede gel. Sen kimin kulusun? Allah’ın kuluyum. Sen nasıl hareket edeceksin? Peygamber Efendimiz’in öğrettiği tarzda hayatını tanzim edeceksin. Mesele orada, onu anlayacak. Peygamber Efendimiz’in izinden gidecek, buyruğunu tutacak, tavsiyesine uyacak.

“—Efendim benim felsefî görüşüm başka türlü, iktisadî görüşüm başka türlü, ekonomik görüşüm başka türlü, kültürel görüşüm başka türlü, fizikî görüşüm başka türlü, sanat görüşüm...”

Olmaz öyle şey!

“—Heykel yapılsa ne olur?”

Heykel yapılsa günah olur. Efendimiz buyurmuş. Çünkü bu insanlar insanları tapmaya doğru götürme temayülünde. Sonunda tapınırlar.

İmâm-ı Rabbânî Hazretlerinin hayatı hakkında yazılmış kıymetli bir etüdü okuyordum, zaten başka zamanlardan da biliyordum.

Hindistan’da Ekber Şah Moğol hükümdarı, bininci yıl tamam oldu diye İslâm’ı kesmeye, yerine *Dîn-i İlâhî* diye ayrı bir dinkoymaya çalışmış. Yeni bir din getirmeye çalışmış. Hinduluktan, Brahmanlıktan, Hıristiyanlıktan katmalar yaparak koalisyon yapacak. *Dîn-i İlâhî* diye bir din ortaya koymaya çalışmış.

İmâm-ı Rabbânî karşısına çıkmış KS, İslâm’ı müdafaa etmiş, bid’atin karşısına çıkmış, küfrün karşısına çıkmış. Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin Rasûlü’ne uymayı talim eylemiş. İnsanlar öyle, o tarafa meyyaldir. Putlaştırmaya meyyaldir, insanın insana tapmasına meyyaldir.

Hız. İsa’ya bile tapmışlar, insaf! Allah’ın peygamberi gelmiş, Allah’a kulluk etmeye çağırmış insanları, sonunda Hız. İsa’ya tapmışlar. Zavallının heykelini yapıyorlar, kollarından çivilenmiş, sarkmış, dizleri kıvrılmış, öyle orada çıplak sübhànallah!

وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَكِنْ شُبِّهَ لَهُمْ

(النساء: ١٥٧)

(*Ve mâ katelûhü ve mâ salebûhü velâkin şubbihe lehüm*) “Onu ne öldürdüler, ne de astılar; fakat öldürdükleri onlara İsâ gibi gösterildi.” (Nisâ, 4/157)

Öyle saçma sapan şeylere sapmış. Onun için din sapasağlam olacak. Bid’ate sapmayacaksınız, dinin özü, aslı aynen yürüyor. Giyimini ona göre yapacaksınız, hâlini ona döndüreceksin, Allah’a tam bağlanacaksınız.

c. Kölenize Kulum Demeyin!

İkinci hadîs-i şerîf:⁴

لَا يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ عَبْدِي وَأُمَّتِي كُلُّكُمْ عَبِيدُ اللَّهِ
وَكُلُّ نِسَائِكُمْ إِمَاءُ اللَّهِ وَلَكِنْ لِيَقُلْ غُلَامِي
وَجَارِيَّتِي وَفَتَايَ وَفَتَاتِي

(م. عن أبي هريرة)

⁴ Müslim, *Sahîh*, c.XI, s.323, no:4177; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.463, no:9965; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.XI, s.405, no:6529; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VI, s.69, no:10070; Tahâvî, *Müşkilü’l-Âsâr*, c.IV, s.103, no:1352; Deylemî, *Müsnedü’l- Firdevs*, c.V, s.119, no:7670; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.657, no:8369; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XVII, s.238, no:18049.

RE.490/2 (*Lâ yekùlenne ehadüküm: Abdî ve emetî, küllüküm abîdu'llâhi, ve küllü nisâiküm imâu'llâhi; ve lâkin li-yekül: Gulâmî ve câriyetî, ve fetâye ve fetâtî.*)

Bu üçüncüsü de bu konuda onu da okuyalım:⁵

لَا يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ عَبْدِي أَوْ أَمَتِي وَلَا يَقُولَنَّ
الْمَمْلُوكُ رَبِّي وَرَبَّتِي وَلْيَقُلِ الْمَالِكُ فَتَايَ
وَفَتَاتِي وَلْيَقُلِ الْمَمْلُوكُ سَيِّدِي وَسَيِّدَتِي فَإِنَّكُمْ
الْمَمْلُوكُونَ وَالرَّبُّ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ

(د. وابن السن ي ف ي عمل يوم وليلة عن أب ي هريرة)

RE.490/3 (*Lâ yekùlenne ehadüküm: Abdî ev emetî, ve lâ yekùlenne'l-memlûkü: Rabbî ve rabbetî; velyekul el-mâlikü fetâye ve fetâtî, ve'l-yekûli'l-memlûkü: Seyyidî ve seyyidetî; feinneküm el- memlûkûne ve'r-rabbu allâhu azze ve celle.*)

Bu bir lisan düzelttirmesidir Peygamber Efendimiz'den. Araplar zamanında kölelik vardı. Parayla çarşıdan gidip mal alır gibi köle satın alırlardı. Erkek köleye *abd* derler, bizim *cariye* dediğimiz kadın köleye de *emet* derler.

⁵ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.154, no:4324; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.83, no:210; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.423, no:9465; Beyhakî, *Âdâb*, c.I, s.428, no:321; İbnü's-Sinnî, *Amelü'l-Yevm ve'l-Leyleh*, c.II, s.242, no:389; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.119, no:7670; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.69, no:10072; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.657, no:8370; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XVII, s.237, no:18046.

Peygamber Efendimiz bu hadislerde buyuruyor ki:

(*Lâ yekûlenne ehadüküm: Abdî ev emetî*)
“Aldığınız o şahıslara abdî veya emetî, yani ‘benim kulum’ demeyin; çünkü herkes Allah’ın kuludur.” Satın alan da satın alınan da herkes, zengini de fakiri de herkes Allah’ın kuludur.

Ne diyeceksiniz? *Gulâmî*. “Oğlum” deyin, “yavrum” deyin. Hani biz şimdi o makamda şey yapıyoruz ya, evladım veya cariyeye deyin. Delikanlı deyin, genç hanım kızım deyin diye böyle ifadeyi kelimeleri değiştiriyor.

(*Ve lâ yekûlenne’l-memlûkü: Rabbî ve rabbetî*)
Köle de efendisine *rabbî* dermiş. *Rab*; efendi, terbiye eden, gıdasını şeyini veren, bakan filan mânasına geldiği için, köle de efendisine *rabbî* dermiş. “*Rabbî* ve *rabbetî* demeyin diyor. *Rab* Allah-u Teâlâ’dır, o ona efendim” desin *seyyidî* desin, o da ona “evladım” desin gibi kelime tashihi yapıyor. *Abdî* ve *emetî* demeyecek, ne diyecek? *Fetâye* ve *fetâtî* diyecek. Ötekisi de *rabbî* demeyecek. “Efendim” diyecek yerde *rabbî* demeyecek, ne diyecek? *Seyyidî* diyecek, doğru kelime kullanacak.

Bu önemlidir. Biz şimdi bu kelimeleri kullanmıyoruz ama bize buradan bir ders çıkıyor: Söylediğimiz söze dikkat edeceğiz. Yerine göre söyledığımız söz yanlış olmasın, dikkat edeceğiz. Meselâ ben bazen kullanılan cümlelere takılıyorum. Diyorlar ki:

“—Bu adamın işi artık Allah’a kalmış. Şu noktadan sonra doktorların yapacağı bir şey yok, artık Allah’a kalmıştır.”

Böyle laf denir mi? Evvelce de Allah'ın, sonradan da Allah'ın, her zaman Allah'a kalmış işimiz.

“—O adam Allahlıktır!” Hakaret gibi; “O adam Allahlıktır, bırak!”

Ya hepimiz Allah'ın kuluyuz, ne biçim sözler! Sözlerimize dikkat edeceğiz. Kullandığımız kelimeler çok önemlidir. Hatta bu nezaket kaidelerinde vardır ve bizim mesleğimiz kompozisyon, Türkçe öğretmenliği veyahut dil, lisan, edebiyat, hitap çok önemlidir. Karşındaki şahsa hitabın ile, onun gönlünü alabilirsin veya kalbini kırarsın. Yerine göre.

Meselâ, bir kimseye yerine göre, bir adama mesela Hasan Bey denilir ötekisine Hasan Efendi denilir, fark var. Birisine beyefendi denilir ötekisine bilmem başka türlü denilir. Biz askere gittik, herkes askere gidiyor ya, silahları alıyoruz, veriyoruz filan.

Silah teslim alıyoruz.

“—Sizin silahın numarası şu mu?”

“—Evet efendim.” dedim ben.

“—Efendim.” yok dedi binbaşı.

“—Ya ne var?”

“—Komutanım!” var.

Öyle alıştırtıyorlar ki komutanım, komutanım, komutanım...

İzne gelmiş bizim talebelerden bir tanesi, fakülteden mezun, fakülteye geldi “Hocam!” diyecek;

“—Selâmün aleyküm komutanım!” diyor bana.

İnsanın öyle beynine işlettiriyorlar kelimeleri. Dikkat etmek lazım, o çıkıyor.

Hitabımız zarif olmalı, kibar olmalı, karşımızdakini kırmayacak tarzda olmalı.

“—Aziz kardeşim” dersek mesela sevinir.

“—Aziz dostum, muhterem kardeşim” dersek memnun olur.

“—Hey, hişt, buraya bak, oradaki...” filan desek kızar, darılır.

Veyahut layık olmayan bir sıfatla hitap etsek... Bazen güzel olan sıfatlar bile insana dokunuyor.

“Hafız şuraya gel!” Hakaret eder gibi. “Hafız şunu tut! Hacı baba şöyle otur, böyle kalk, kapının önünde durma!”

Bizim arkadaşlardan birisi müsteşar yardımcısı, bakanlıkta bakan müsteşar muavini, üçüncü rütbede, yüksek şahıs. Gittik, ben de yanındayım, seneler önce, sakallı arkadaş, mühendis, müsteşar muavini, sakallı. Gittik bir müessese-ye misafir olduk, o kendisi meslekî çalışmalarını yaptı, öğle yemeği yediriyor müessesenin müdürü... Koca, dev müessese, milyarlık müessesenin genel müdürü el pençe divan duruyor.

Yemekte garson şimdi bir şey getiriyor:

“—Hacı baba şunu alacak mısın? Hacı baba bunu verecek misin?” filan.

Dikkat ediyorum müsteşar muavininin de canı sıkılıyor.

Sonunda kibarca:

“—Bil bakalım evlâdım benim mesleğim nedir?” dedi.

“—Hacı baba!” diyor ya o.

“—Bil bakalım evlâdım benim mesleğim nedir?” dedi.

Oradan gelen biri hemen anladı:

“—Oğlum müsteşar muavinini tanımıyor musun?” dedi.

“—Affedersiniz efendim...” filan hemen şöyle ceketini ilikledi, o zaman durum değişti.

Mübarek, daha önceden uyarsana!

Sakallı olunca, “Hafız otur kalk...” bilmem ne; öteki şey yaptığı zaman beyefendi.

d. Ayağa Kalkılabilecek Kimseler

Burada aynı konuda iki hadis-i şerif var.

Birinci hadis-i şerifi İbn-i Asâkir, Enes RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶

لَا يَقُومَنَّ أَحَدٌ مِنْ مَجْلِسِهِ إِلَّا لِلْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ أَوْ

ذُرِّيَّتِهِمَا

(كر. عن أنس)

⁶ İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIII, s.226; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XII, s.122, no:34297; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XVII, s.241, no:18062.

RE. 490/4 (*Lâ yekùmenne ehadün min meclisihî*)
“Sizlerden biri meclislerinde Kureyş’e ayağa kalkmasın; (*illâ li’l-haseni, ve’l- hüseyni, ev zürriyetihimâ*) ancak Hz. Hasan RA ve Hz. Hüseyin RA veya onların sülâlesi müstesna...”

“—Sizden biriniz toplandığı, oturduğu yerden başka kimse için kalkmasın; ancak Hz. Hasan için, Hz. Hüseyin için veya onların evlatları için kalsın!”

Peygamber Efendimiz’in sülâlesi, torunları mübarek insanlar, onlara hürmet...

İkinci hadis-i şerifi Hatîb-i Bağdâdî, Ebû Ümâme RA’dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷

لَا يَقُومُ الرَّجُلُ مِنْ مَجْلِسِهِ إِلَّا لِابْنِي هَاشِمٍ

(خط. عن أبي أمامة)

RE. 490/5 (*Lâ yekumu’r-raculü min meclisihî*)
“Adam meclisinde ayağa kalkmasın, (*illâ li-benî hâşimin*) ancak Hâşimoğulları müstesnâ...”

Muhterem kardeşlerim!

Burada bir şey çıkıyor karşımıza: Bir insan, bir kimseyi sever sayarsa, onun çevresini de sayacak.

⁷ Hatîb-i Bağdâdî, *Tarih-i Bağdad*, c.III, s.88, no:1076; Ebû Ümâme RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XII, s.43, no:33914; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XVII, s.241, no:18059.

“—Ben falanca adamı sayarım, hanımıyla kavgalıyım.”

Olmaz!

“—Falancayı severim, çocuğunu elime geçirsem, testereyle keserim.”

Olmaz! Kesersin ama, böyle düşünürsün ama, o adam seni sevmez artık, yüzünü görmek istemez. Neden? Kişinin sevdiği kimseleri sevmezsen, o sana, senin ona gösterdiğin sevgiye bakmaz. İşin akıllıca olan tarafı sevdiğiniz kimseyi çevresiyle sevin!

“—Peygamber Efendimiz’i severim ama hanımlarına bir şey yok, çocuklarına bir şey yok...”

Olur mu? Olmaz! Peygamber Efendimiz’i seven, Ehl-i Beyti’ni sevecek, ashabını sevecek, Muhacirîn’i sevecek, Ensâr’ı sevecek.

“—Muhacirîn’i severim ama Ensâr sonradan İslâm’a girdiler, onlara yok.”

Olmaz! Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸

حُبُّ الْأَنْصَارِ مِنَ الْإِيمَانِ

(كر. عن جابر)

(*Hubbü’l-ensâr mine’l-îmân*) “Ensâr’a muhabbet imandandır.” diyor Peygamber Efendimiz.

⁸ İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLIV, s.222; Câbir ibn-i Abdullah RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XI, s.571, no:32703; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XII, s.90, no:11503.

Hakir görmeyecek onu. Bunlar taşra müslümanı, asıl müslümanlar Peygamber Efendimiz'in akrabası falancalar, gibi yanlış bir görüş olmasının diye; "Ensar'ı sevmek imandandır." diyor.

Onun için sevgimize saygımıza dikkat edeceğiz. Sevdığımız insanı şümüllü seveceğiz.

Benim bir meslektaşım vardı, benden de yaşlı, otobüse bindik. Sultan Ahmet'ten Beyazıt'a doğru otobüs geliyor, tam yarı yolda Çemberlitaş'a gelmeden otobüste ben yaşlı diye onu oturttum, ben ayaktayım, o zaman arabam marabam yok, otobüsle geliyoruz. O otobüste oturduğu yerden hop ayağa kalktı, oturduğu yerden ayağa kalktı. Ne oluyor diye şaşırdım. Hocasının kabrinin önünden geçiliyor, hocasının kabri var orada, Köprülü kabristanı var, Köprülü var tam Çemberlitaş'ın karşısında. Köprülü hocasıymış, ayağa kalkıyor. Otobüsün içinde ayağa kalkıyor. Saygı, hocaya saygı, kabrine bile saygı gösteriyor, onu şey yapıyor.

İhyâu ulûm'da okumuştum. Bir hocaefendi bir camide ders veriyormuş. Ders verirken. ikide birde ayağa kalkarmış. Talebelerinden bir tanesi soruyor:

"—Hocam niye kalkıyorsunuz ikide birde ayağa?"

Ayağa kalkma sebebini soruyor. Sebebi anlaşılmış, camiin kapısı böyle açılmış, camiin dışında, avlusunda o ders veren hocanın kendisinden feyiz aldığı hocanın torunları oynuyormuş. Kapının hizasına geldi mi. buradaki adamcağız hocasına saygısından caminin içinde ayağa kalkıyor.

Sevgi saygı böyle olur.

Bir kimseyi seven, gülü seven dikenine katlanır. Sen hocayı sev, karısına çelme tak... Peygamber Efendimiz'i sev, torunlarını Kerbelâ'da kıştır kıştır kes. Olur mu? Lalettayin bir insan bile kesilmez, Peygamber Efendimiz'in torunlarını, çoluk çocuk, evlat, kundaktaki yavru... Bir şey demeden hunharca mesela Kerbelâ'da şehid ettiler. Olmaz.

Olmayacağını herkes biliyor da, biz de dikkat edelim. Sevdığımız insanı çevresiyle beraber, onun sevdiği şeylerle beraber öyle seveceğiz.

“—Ben hocamı severim. O mübarek, çay bardağının böyle kulplu olanını severdi, ben de ondan seviyorum.”

Böyle olacak. Sevgi, bağlılık böyle olur.

Onun için sevginizi candan tutun, eksik, kusurlu olmasın. Çünkü o da sizi bu sefer sevemez, çünkü onun sevdiği kimseye sen sevgi göstermiyorsun. O senin için karısından mı ayrılacak? Ayrılmaz. O zaman sana sevgi göstermesin. Gülü seven dikenine katlanır, bir kusuru varsa. Kaldı ki sen kusuru kendinde gör, kendin kurtulursun.

e. Yerinden Kalkmadan Yer Açmak

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:⁹

⁹ *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.152, no:25476; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVII, s.241, no:18058.

لَا يَقُومُ الرَّجُلُ لِلرَّجُلٍ مِنْ مَكَانِهِ وَلَكِنْ لِيُوسِّعَ
الرَّجُلُ لِأَخِيهِ الْمُسْلِمِ

(طب. عن أبي بكر)

RE. 490/5 (*Lâ yekûmu'r-raculü li'r-raculi min mekânihî, ve lâkin li-yüvessii'r-raculü li-ahîhi'l-müslimi.*)

(*Lâ yekûmu'r-raculü li'r-raculi min mekânihî*)
“Bir adam oturduğu yerden bir başkası için kalkmasın!”

Hani çok olur ya bizim toplantılarımızda, birisi geliyor, kalkarlar:

“—Buyur buraya otur!” derler.

O gelir, oturur. Öyle olur ya... Peygamber Efendimiz diyor ki:

“—Bir adam bir başka adam için yerinden kalkmasın!”

Kalkmasın da ne yapsın? (*Ve lâkin li-yüvessii'r-raculü li-ehîhi'l- müslimi*) “Müslüman kardeşine yer açsın! Şöyle biraz sıkışsınlar, toplaşsınlar, oraya o kardeş de otursun.”

“—Neden?”

Allah-u a'lem böyle yapıldığı zaman, gelen adamda kibirmeydana gelebilir, bu adamda kırgınlık meydana gelebilir. Bazı insanlar oturmaya doğuştan layık, bazı insanlar ayakta kalmaya doğuştan mahkûm, öyle şey yok. İslâm böyle şeyi kabul etmiyor. İslâm'da üstünlük takvâ ile, tevâzu ile, güzel huy ile, ibadetle, taatle... Onun için böyle saltanat

temayüllerinin gelişmesini kesiyor, kökünden kurutuyor İslâm.

İslâm'ın ilâcı, o marazları kökünden tedavi etmek. Birisi kalkar ötekisi oturmaya alışır, bu beyzâdedir, ağazâdedir, eşraftandır filandır diye itibar ederler, kırgınlıklar olur, dargınlıklar olur diye.

“—Yer açın, o da otursun, kimseye yerinizi vermeyin! Kimse kimseye yerini bırakmasın!” diye ta’lim buyurmuş.

Alimler için kalkmak, bir kavmin büyük zâatları için kalkmak hakkında hadîs-i şerifler var, kalkılabiliyor. Bir arkadaşımız burada bahis konusu etti de konuşuldu, ben de kitaplarda inceledim. Peygamber Efendimiz kendi kızı geldiği zaman kalkarmış ayağa... Fâtımatü’z-Zehrâ geldi mi ayağa kalkarmış. Peygamber kendisi, o sevgi ve saygıdan hâsıl olan bir şey, iştiyaktan hâsıl olan bir şey...

f. Hakkı Söylemekten Çekinmeyin!

Bu okuduğumuz hadîs-i şerîf, İslâm'ın ne kadar yüce, ne kadar eskimez, modern, ne kadar canlı, güzel olduğunu, ne kadar kıymetli prensiplere sahip olduğunu gösteren, artık demokrasiden de ileri, demokrasiden de güzel bir nizam olduğunu gösteren bir şey... Hani hürriyet bilmem ne falan diyorlar ya, demokrasi diyorlar, bilmem cumhuriyet diyorlar, şunu diyorlar bunu diyorlar... İslâm hepsinden güzel, her şeyden güzel, hepsinden üstün! Hepsinden farklı biraz çünkü güzel güzellik farkı var, kalite farkı var.

Farkı fark etmek lazım, hani meşhur şakaya veya ilana göre, farkı fark etmek lazım, arada büyük fark var.

Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:¹⁰

لَا يَمْنَعَنَّ أَحَدَكُمْ هَيْبَةُ النَّاسِ أَنْ يَقُولَ الْحَقَّ إِذَا
رَأَاهُ أَوْ سَمِعَهُ

(حم.ع. ط.ب. ح.ب.ق. وعبد بن حميد عن أبي سعيد)

RE. 490/7 (*Lâ yemneanne ehadüküm heybetü'n-nâsi, en yekûle'l- hakka izâ raâhu, ev semiahû*)

(*Lâ yemneanne ehadüküm heybetü'n-nâsi*)
“İnsanlara karşı duyulan hürmet hissi, saygı hissi, insanların heybeti, (*en yekûle'l- hakka izâ raâhu, ev semiahû*) sizi hakkı gördüğü veyahut işittiği zaman söylemekten katiyen alıkoymasın.”

Bu ne demek? “Kalabalıktan utanırım ben, hakkı söyleyemem!” demesin. Veyahut “Filanca adam çok heybetli bir adam, mevki makam sahibi bir adam, ben susayım fitne çıkmasın.” demesin.

¹⁰ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.53, no:11516; Taberânî, *Mu'cemü'l- Evsat*, c.V, s.144, no:4906; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLV, s.471; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.352, no:1101; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.287, no:2158; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.122; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.75, no:5567; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVII, s.260, no:18117.

Geçen gün arkadaşlar öyle söylüyorlar: Bir kasabada biraz ihtilaflar olmuş. Adamın birisi mezhepsizlik cereyanını yaymaya başlamış orada. Yanlış, boş bir yol, yanlış bir yol, mantıken yanlış dînen yanlış. Bu kardeşimize;

“—Pekiyi, sen de niye konuşmadın?” dedim.

Diyor ki:

“—Fitne çıkmasın diye...”

Olmaz, sen sustuğun zaman fitne çıkıyor, sen hakkı söyleyeceksin.

İnsanların heybeti veyahut saygısı veyahut kalabalığı veyahut onların insana verdiği ürküntü, insana hakkı söylemekten engel olmayacak, hakkı söyleyecek. Kalabalıkta da olsa, âmirine karşıda olsa, memuruna karşı da olsa, kime karşı olursa olsun insan, hakkı gördüğü, bildiği, duyduğu zaman söyleyecek.

“—Yok, bu işi o yapmadı, ben gördüm, yanlış, suçsuz bir insanı itham ediyorsunuz, bu böyledir.”

Veyahut;

“—Hayır, bu söylediğin şey yanlış! Ben şöyle duydum, işin aslı budur.” diyebilecek insan.

Gerçekler saklanmasın, gerçekler ortaya çıksın diye.

Muhterem kardeşlerim!

Hepimiz kalın kalın zincirlerle, kuvvetli kuvvetli bağlarla hakka bağlıyız, hakka esiriz. Doğruluğa dürüstlüğe esiriz. Doğruluğun mahkûmuyuz hepimiz. Dosdoğru olmak zorundayız. Başka türlü yapamayız.

“—Hocam birazcık müsaade et, şu zincirleri gevşet, kıvırttırayım.”

Öyle şey yok, kıvırttırmak yok, dosdoğru olacağız! Hepimiz hakka uymaya mecburuz. Hakka uymama serbestliğine sahip değiliz. Hakka uymama hürriyetine sahip değiliz. Hür değiliz. Bağımlıyız, köleyiz.

“—Neye köleyiz?”

Hakikate köleyiz, hakikatin, gerçeğin kulu kölesiyiz, onu söyleyeceğiz. Söylemediğimizden bozuluyor ortalık. Hakkı söylemediğimizden, bâtılın karşısına çıkmadığımızdan, en az edepsizler kadar edepliler aktif olmadığından memleket bozuluyor! Nizam bozuluyor, huzur bozuluyor, asayiş bozuluyor, haksızlıklar, arsızlıklar, zulümler, edepsizlikler alıp gidiyor.

Halbuki biz kalabalığız, hakkı seven, tutan insanlar ekseriyetteyiz. Aldatıyorlar, parçalıyorlar, bölüyorlar, göz boyuyorlar, hakkı alavere dalavere alt ediyorlar gene.

Onun için müslüman feraset sahibidir, hakkı tutar. Anasının babasının aleyhinde olsa, akrabasının aleyhinde olsa hakkı söyleyecek insan. Hakkı söylemeyi, hakkı sevmeyi, hakkı desteklemeyi öğreneceğiz.

Mehmed Âkif, Allah mekânını cennet etsin, ruhunu şad etsin, ne diyor:

Çiğnerim, çiğnenirim, hakkı tutar kaldırırim.

Güzel bir söz bu. Bunu böyle yazın duvara, duvarınızda bulunsun: “Çiğnerim, çiğnenirim, ama hakkı tutar kaldırırim.”

Hakkı tutacağız, hakikati tutacağız. Yalan şahitlik yapmayacağız, doğru şahitlikten kaçmayacağız, gerçeği söylemekten çekinmeyeceğiz velev karşımızdaki rütbe sahibi olsa, mevki makam sahibi olsa... Rüşvet alıyorsa, haksızlık yapıyorsa, yalanlı dolanlı işler yapıyorsa...

Boğaz’a, Beykoz’a çağırdılar, gittik geldik. Boğaz’da benim bildiğim inşaat yasakları var, koruluklar, yeşilliklerin korunması, Boğaz korumaya alınmış. Birçok korulukta inşaat gördüm. Kılıfına uydurmuşlar, çaresini bulmuşlar. Çamlıca’ya baktım, Çamlıca’nın bile yeşilliği kalmamış, kel tepe olmuş, böyle ağaçları uzaktan sayılabilecek hâle gelmiş.

Yasaklar ne oluyor? Çiğneniyor. Bir çaresi bulunuyor, alt ediliyor. Neden?

Ses çıkartılmamaktan. Ses çıkartılmadığı için usûlü bulunduğundan, zengin olan, rüşveti veren işini yapıp kanunsuz bir iş yapıyor. Âbide, karşınızda kanunsuzluk âbidesi duruyor, gık diyemiyorsunuz.

“—Neden?”

“—Gık dersin neme lazım, ya bir mafya çıkar karşıma ya da şöyle olur ya da böyle olur, ya mevkiimden olurum ya makamımdan olurum, ya da beni sürerler.” filan gibi hesaplar yapılıyor.

Öyle olmayacak. Hakkı tutacağız. Allah’a tevekkül edeceğiz. Allah yardımcısıdır... Doğruların yardımcısıdır Hz. Allah... İmtihan için biraz sıkıntı gelir gibi olur.

Yusuf AS'ı, biliyorsunuz, Allah imtihan etti. Yusuf AS kuyuya atıldı, anasından babasından ayrı düştü, hapse girdi ama sonunda Mısır'a âdetâ sultan oldu, vezir oldu, tarım bakanı oldu Mısır'a. Kölelikten tarım bakanı oldu. Sabretti, Zelihâ Vâlîde'nin nefsânî isteklerine hayır dedi.

رَبِّ السِّجْنِ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ

(يوسف: ٣٣)

(*Rabbi's-sicnü ehabbü ileyye mimmâ yed'ûnenî ileyh*) “Bunların çağırdıkları günahlı yola gitmektense hapse girerim, daha iyi!” (Yusuf, 12/33) dedi.

“—Kadınların bu beni yaptırmak istedikleri fesatlara, fitnelere, bulaştırmak istedikleri çirkin işlere bulaşmaktansa hapse girmeyi tercih ederim.” dedi, kadınların şerrinden korunmak için hapse girdi.

Hapse girdi. O kadını Allah gene ona nasib etti. Ama meşrû yoldan, nikâh yoluyla nasib etti. Peygamberler nikâhsız iş yapmazlar.

Zeliha Vâlîde'nin Yusuf AS'la macerası mâlum, üstüne atılmış gömleğini yırtmış cart diye, ondan sonra Yusuf AS da kaçmış. Erkek adam kaçarmı? Erkek adam kendisini duvardan bile aşağıya atar! Namusunu korumak için...

Kadının namusu namus da erkeğin namusu namus değil mi? Bu mantığa senin aklın yatıyor mu? Kadıninki; “Vay edepsiz zânî, fahişe!” bilmem ne, erkeklerin hepsi fahişe.

Erkeklere yapmak serbest kadınlara yasak, öyle şey olur mu?

Kadına da yasak erkeğe de yasak! Haram iş yok. Helâl iş var, haram iş yok. Yusuf AS kaçtı. Kaçtı arkasından Zeliha Validemiz yakaladı, cart gömlek yırtıldı. Tam o sırada da Aziz içeri girdi.

O zaman Zeliha kocasına:

قَالَتْ مَا جَزَاءُ مَنْ أَرَادَ بِأَهْلِكَ سُوءًا

(يوسف: ٢٥)

(*Kàlet mâ cezâü men erâde bi-ehlike sûen*)
“Senin ailene kötülük isteyen, kötülük yapmaya çalışan bir kimsenin cezası nedir?” filan diye kadın bu sefer ters şeyler söyledi.

Yusuf AS dedi ki:

“—Hayır, benim bir suçum yok, o bana saldırdı.”
Hangisi doğru? İki ters iddia var. Müsbet bir delil lâzım. Kur’an’dan ne ibretler çıkar, insan dikkatle incelerse neler çıkar.

(*Ve şehide şâhidün*) “Bir tanesi dedi ki, meseleleri görenlerden bir tanesi:

“—Eğer gömlek önden yırtılmışsa, ön tarafı yırtılmışsa gömleğin, kadın doğru söylüyor. Yusuf AS yanlış söylüyor.”

“—Arkadan yırtılmışsa, belli ki Yusuf AS kaçıyormuş, kadın haksız, Yusuf AS doğru...”

Bakıyorlar ki gömlek arkadan yırtılmış. Müsbet delil, kaçarken arkadan yırtıldığı belli. O zaman Aziz diyor ki:

يُوسُفُ أَعْرِضْ عَنْ هَذَا وَاسْتَغْفِرِي لِذَنْبِكِ إِنَّكِ
كُنْتِ مِنَ الْخَاطِئِينَ

(يوسف: ٢٩)

(*Yûsufu a'rid an hâzâ*) “Yusuf sen bu işin üstünü kapat, vazgeç bu şeyden... (*Ve'stağfirî li-zenbiki*) Ey kadın sen de bu şaşkınlığından tevbe, istiğfar eyle! (*Inneki künti mine'l-hatîîn*) Çünkü sen günahkârlardan oldun.” diyor. (Yusuf,12/29)

Öyle bitiyor o macera. Ama orada bir ayet-i kerîmede iki kelime var:

وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهِ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَا أَنْ رَأَى بُرْهَانَ رَبِّهِ

(يوسف: ٢٤)

(*Ve lekad hemmet bihî ve hemme bihâ lev lâ en raâ burhâne rabbihî*) “Yusuf AS’ın da canı çekmiş, ötekisinin de canı çekmiş ama, Yusuf AS Allah’ın burhanını gördüğü için kendisini tutmuş, haram işe yanaşmamış.” (Yusuf,12/24)

Yusuf AS’ın da canı çekmiş, demek ki öbür taraf da güzel, giyimli, asil bir hanım. Lalettayin bir kimse değil. Güzel bir kimse, tahsilli, görgülü, hanımefendi bir kimse ama Yusuf AS çok güzel, dayanamamış, bir hatalı iş yapacak. Yusuf AS’ın da ona karşı içinde bir meyil meydana gelmiş. Onda da ona karşı bir meyil ama Yusuf AS Rabbi’nin burhanını gördü ve yapmadı.”

Bazı kitaplarda diyor ki:

“—Ne gördü Yusuf AS?”

Ne görmüş?

Babası Ya’kup AS’ı görmüş. Yakup AS’ın hayali Yusuf AS’ın gözünün önüne gelmiş, böyle parmağını ısırıp:

“—Oğlum sen ne haldesin, ne yapıyorsun?” demiş.

Bunun üzerine toparlanmış Yusuf AS.

Bu rabıta denilen şeyin misalidir. Çok bilmediği şeyler var, bu koca koca profesörlerin bu dünyada...

g. Orucun Başlangıç Vakti

Bu hadîs-i şerîf de orucun başlangıç vaktiyle ilgili.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹

لَا يَمْنَعَنَّكُمْ مِنْ سُحُورِكُمْ أَذَانُ بِلَالٍ وَلَا الْفَجْرُ
الْمُسْتَطِيلُ وَلَكِنَّ الْفَجْرَ الْمُسْتَطِيرُ فِي الْأَفْقِ

(ط. حم. ت. حسن، ق. ط. ك. ع. ن. سمرة بن جندب)

¹¹ Müslim, *Sahîh*, c.V, s.384, no:1833; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.139, no:640; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VI, s.292, no:1999; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.13, no:20170; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.II, s.166, no:8; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.I, s.330; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.I, s.380, no:1662; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.312, no:1107; Mizzî, *Tehzîbü’l-Kemâl*, c.XV, s.69, no:3323; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.VII, s.236, no:6983; Semüretü’bnü Cündeb RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VIII, s.529, no:23999; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XVII, s.261, no:18120.

RE. 490/8 (*Lâ yemneanneküm min sühûriküm ezânü bilâlin, ve le'l-fecrû'l-mustatîlü, ve lâkin el-fecrû'l-mustatîrü fi'l-ufuki*)

Orucun başlangıç vaktiyle ilgili bir hadîs-i şerîf. Râvilerine bakalım muhterem kardeşlerim; Ahmed ibn-i Hanbel, Tahâvî, Dârekutnî, Hâkim'in Müstedrek'i, Tirmizi. Sahih hadis kitaplarından ve Tirmizi hasen hadis demiş. Hasen sıfatıyla söylemiş.

“—Hocam niye bu hadisin böyle kaynakları üzerinde bu kadar durdun?”

Bizim ukala, münakaşacı hasımlarımız vardır. Ukala, münakaşacı hasımlarımız vardır, iddia ederler, şeriata aykırı şeyler iddia ederler. İslâm'ın birtakım gerçeklerini inkâr ederler. Ondan sonra da biz bir hadis filan söylediğimiz zaman kaynağını söyle... İşte kaynağı! Kaynağını söyle, işte kaynağı bak; Tirmizi de hasen hadis demiş.

Ne diyor Peygamber Efendimiz bu hadîs-i şerifinde:

Daha başka hadisler var. Bir çiçekle bahar olmaz dediği gibi, çok çiçekler var, çok şeyler var. Alimlerimiz, müctehitlerimiz armut mu topladılar? Sen hadisleri birazcık okuyup kendini medresede biraz okudun, biraz Irak'ta, İran'da Arapça mürekkep yaladın filan diye müctehitlerden üstün mü sanıyorsun kendini? Bizim müctehitlerimiz armut mu topladılar? 4 yaşında hafız olmuş, 15, 17, 13 yaşında fetva vermeye başlamış, su gibi bunları ezbere biliyorlardı. Râvilerini ezbere biliyorlardı. Sen onların tırnağının ucu olamazsın.

Adam gelmiş bizim müçtehitlerin haksızlığını, şeyini çıkartmaya çalışıyor. Yok el böyle bağlanmaz, şöyle olacak da böyle olacak... Ya sen burnunun sümüğünü doğru düzgün sil de ondan sonra söyle.

“—Bu hadis sahih mi?” diye sorarlar.

İşte sahih hasen hadîs-i şerîf.

Ne diyor Peygamber Efendimiz;

“Sakın sizi sahur yemeği yemekten, seher vaktinde hani kalkıp sahur yemeği yemekten oruç tutacağınız zaman, Bilâl-i Habeşî Hazretleri’nin teheccüde kalksınlar diye okuduğu ezan alıkoymasın.”

Peygamber Efendimiz sahura kalksınlar diye ezan okuttururdu. Teheccüd namazı kılınsınlar diye... Hâlâ şimdi Mekke’de filan o ezanları okurlar. O ezan şeydir, ey uyuyanlar kalkın, teheccüd vakti geldi, abdest alın, teheccüd namazı kılın, sahur yemeği yiyin filan demektir.

“—O Bilâl’in ezanını duyunca, yemek yiyorsanız sabah oldu sanıp da yemeğinizi kesmeyin.” diyor Peygamber Efendimiz.

Başka? (Ve le’l-fecrû’l-mustatîlü) “Böyle dikine gökyüzünde hafif bir aydınlanma olmuş, şöyle dikdörtgen şeklinde, yukarıya doğru bir aydınlanma olmuş, fecir doğdu, imsak kesildi sanıp da yemeği kesmeyin, yiyebilirsiniz daha.”

Peki, ne zaman bırakacağız yemeği?

(*Ve lâkin el-fecrû'l-mustatîrû fi'l-ufuki*) “Ufka yayılmış olan aydınlık belirlediği zaman, o zaman kesin.”

Şimdi burada insan apartmanlardan, dağlardan ufku göremez. Belki yaylalarda oturanlar, köylerde olanlar, yaşlılar falan bu şeyleri biliyorlardır. Gecenin sonuna doğru insan doğu tarafına baktığı zaman, her taraf lacivert renkli, böyle karanlıkken doğu tarafında bir ışıma hâsıl olur, şöyle bir ışıma olur, bir müddet sonra kaybolur. Buna fecr-i kâzib derler. Öyle dikine, böyle bir ışık gibi olur, kaybolur.

Ondan sonra ufukta böyle dağların silueti belirir, her taraftan yaygın bir aydınlık belirir, gittikçe mavileşir, lacivert karanlık mavileşir, sabahın vakti girer. O yaygın aydınlık fecr-i sâdıktır, hakikî fecirdir. O zaman oruç başlamış oluyor. Artık sofradan elini çek, sahur yemeğini bırak artık o başladığı zaman, diyor Peygamber Efendimiz.

Şimdi astronomlar, muvakkitler, bunlar ufku gözleyip zamanını tespit ediyorlar, takvimlere yazıyorlar ki sahurun vakti, imsakın vakti şudur filan diye yazıyorlar. Bu hadîs-i şerîften anlıyoruz ki, ufuktan o lacivertlik altından yavaş beyazlanmaya başladı mı fecr-i sâdık belirdi mi, oruç vakti başlıyormuş. Niye bunu bastıra bastıra söylüyorsun?

Bazı kimseler çıktı son zamanlarda dediler ki:

“—Daha yesin, yesin...”

“—Ne zamana kadar yesin?”

“—Güneş doğmasına yakın vakte kadar yesin, ortalık aydınlanıncaya kadar yesin.”

Öyle şey yok. Bak bu hadîs-i şerîf sahih hadîs-i şerîf.

Müçtehidliğe kalkıyorlar, insanları yanlış yollara sevk ediyorlar.

Bir gürültü, bir patırtı, bir şamata, millet de şaşırıyor Hanefîlik mi doğru, Şafiîlik mi doğru, Hanbelîlik mi doğru, Mâlikîlik mi doğru?

Yâ o zaman mı şimdi?

Ahmed ibn-i Hanbel Hazretleri mübarek bir imam, İmâm-ı Âzam Efendimiz de mübarek bir imam... Onların da kabul ettiği, onların da takdir ettiği, üstat dedikleri İmam Şafiî Hazretleri’nin methiyeleri var hakkında... Şimdi İmam Şâfiî’yle ötekisini çatıştırmak mı maksat? O devirde miyiz? İmam Şâfiî ile İmam-ı Azam’ı kavga mı ettirtelim? İki mezhebin kavgasını mı çıkartalım şimdi?

Kendi mezhebinde yürürsün olur biter. Sen kendin içtihat yapacak durumda değilsin. Yeni yeni şeyler ortaya çıkartıyorlar deliller, bu deliller ne oluyor? Bunları görmezlikten geliyorlar veya bilmiyorlar veya gördükleri halde bazısını saklıyorlar, bazısını söylüyorlar. Bektâşî’nin işine benzer o zaman.

Bektaşî'ye sormuşlar:

“—Niçin namaz kılmıyorsun?”

Bektâşî demiş ki:

“—Kur’ân-ı Kerîm’de ‘Namaza yaklaşmayın!’ diyor Allah, onun için kılmıyorum.”

“—Allah “Namaz kılın!” diyor, nasıl yaklaşmayın der?” demişler.

“—İşte...” demiş, parmağını koymuş ayet-i kerîmenin bir tarafına, bak demiş:

لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ

(النساء: ٤٣)

(*Lâ takrabu’s-salâte*) “Namaza yaklaşmayın!” yazıyor.

“—Çek parmağını oradan...” demişler.

Biraz daha çekince:

لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَى

(النساء: ٤٣)

(*Lâ takrabu’s-salâte ve entüm sükârâ*) “Sarhoşken namaza yaklaşmayın!” (Nisa, 4/42) diyor.

“Sarhoşken” tarafını kapatıyor, “Namaza yaklaşmayın!” diyor. Öyle yarısını gösterip, yarısını göstermemek olmaz!

Bir şaşkın adam vardı, öldü, *Dinin Özü* diye bir kitap yazdı, bana da göndermiş. Herkesle kavga ediyor. Ben haklıyım, bilmem neyim diye saçma sapan şeylerle dolu. Cevap vermeyi dahi zâid gördüm çünkü karmakarışık, zihni karmakarışık adamın.

Onun için büyük alimlere tâbi olun, lalettayin, uydurma, sonradan çıkma, karıştırıcı, cahil, yarı cahil kimselerin kitaplarını okumayın! Çünkü yarım doktor insanı candan eder, yarım hoca dinden eder. Sağlam yere bağlanın, sağlam, sahih kitap okuyun!

Bu kitabı kim yazmış, kim tercüme etmiş?

Kitap güzel olur tercümesi berbat olur. Geçende bir kitapta bir bahis arıyorum. Abdülkadir Geylânî Hazretleri'nin kitabı. Abdülkadir Geylânî KS Efendimiz mübarek, saygımız var, hocamız, hocalarımızın hocası. *Günyetü't-Tâlibîn* diye kitap yazmış. Ya ben bu kitapta bir bahis görmüştüm. Ara Allah'ım, ara Allah'ım, kitapta bahis yok. Şuraya kadar geliyorum. Tamam, sayfa devam ediyor, bahis devam ediyor, hop başka bahse geçiyor. Yok. Benim aradığım bahis yok. Ben Arapçasından okumuştum. Arapçası yanımda değil. Türkçe tercümesinden baktım, o bahis yok.

Sonradan karşılaştırdım; mütercim beyefendi hazretleri keyfine uygun gelmediği için Abdülkadir Geylânî Efendimizin kitabını tercüme ederken bir sayfayı makaslamış!

Hakkın var mı? Böyle mütercimlik mi olur! Ben sana itimad ettim kitabını aldım. Keşke parasını vermez olaydım. Helal olmaz ki paran. Sen Abdülkadir Geylânî Hazretleri'nin kitabı diyorsun, bazı bahisleri makaslıyorsun.

Kitabı kim yazmış, bir. Kim tercüme etmiş, iki. Doğru mu tercüme etmiş, dürüst bir insan mı, üç. Bu kitap bu konuda salahiyyetli mi salahiyyetsiz mi. Bu yazar bu konunun ehli mi değil mi.

“—Adam profesör.”

“—Ne profesörü söyle bakayım!”

“—Hık mık...”

“—Ya söyle, ne profesörü?”

“—Tabip hocam, tıp profesörü.”

Peki, Kur'an tercümesi ile ne ilgisi var. Doktor, gitsin dalakları, ciğerleri kessin, biçsin, diksin. Ama bu Kur'an-ı Kerîm'le ne ilgisi var. Veyahut başka bir meslekten, geliyor başka şeye karışıyor. Olmaz.

Onun için, ehlinin yazdığı kaliteli kitapları okuyun. Sorun soruşturun çünkü çok kitap var, çok yalan var, çok yanlış var. Yanlışları düzeltmek için uğraşa uğraşa, ‘Ömür biter, yol bitmez!’ dediği gibi şoförlerin, ömürler biter yanlışlar bitmez.

Doğruyu öğren kâfi. Yanlışlar çoktur, doğruyu öğrenmek daha kestirme. En iyisi doğruyu öğren kâfi. Kur'an-ı Kerîm'i öğren. Büyük, çok meşhur âlimlerimizin kitaplarını oku, ana kitapları oku tamam.

Bu kitap kıymetli mi? Kıymetli. Müftüye sor, hacıya sor, hocaya sor. Bu âlim değerli mi? Değerli. Tamam oku. Ondan sonra ona tâbi ol!

Allah`-u Teâlâ Hazretleri yardımcı olsun hakkı bulmakta... Haktan ayırmasın, bâtıla saplatmasın cümlemizi...

Fâtiha-i Şerîfe mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

30. 08. 1987 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

